

ΕΝΑ ΥΠΕΡΟΧΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ

ΤΟΥ ΓΟΥΣΤΑΥΟΥ ΑΙΜΑΡ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΡΔΙΑ

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

Κι' εκείνες, κλεισμένες στο διαμέρισμά του θάβους του στηλιλά—σύμφωνα με την προνοητική διαταγή της Μεγάλης Καρδιάς—περίμεναν με αγωνία την εμφάνισή του. "Έτσι, όχι μόνον δεν είδαν τίποτε απ' τις τρομερές σκηνές που διηγηθήκαμε πιο πάνω, αλλά ούτε κι' υποψιάστηκαν καθόλου το αίματόβρεχο ξετύλιγμά τους!

"Η δόνα Ζεσουσίτα λαχταρούσε να δει το παιδί της...

Κ' η δόνα Λούθ λαχταρούσε να δει—με την ίδια της—με τον ίδιο πάθο και για τους δύο—τόν θείο της και τόν αγαπημένο της...

XIV

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΚΙ' Η ΣΥΓΓΩΜΗ

"Η δόνα Ζεσουσίτα έπεσε στην άγκαλιά του παιδιού της, δακρύβρεχτη από χαρά... Σκεπτικός έκείνος, φαρμακωμένος από ώρες γιατί η εύτυχής λύσις των περιπετειών αυτών σημαίνει συγχρόνως τὸ τέλος τῆς τόσο γλυκεῖας καὶ τόσο θασανιστικῆς μαζῆς, περιπετειᾶς του με τῆ σενορίτα, εἶχε μουδιάσει καὶ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς.

—"Ελα μαζί μου, μητέρα! τῆς εἶπε σιγαλόφωνα. 'Ο 'Ανοιχτό-καρδος εἶνε πληγωμένος... 'Ο Ουακτένο τὸν πλήγωσε με τὸ μαχαίρι του, πρὶν σκοτωθῆ ἀπ' τὸν 'Αητοκέφαλο... 'Αλλωστε... ἄς μὴν ταράζουμε με τὴν παρουσίᾳ μας... αὐτὴ τῆ συγκινητικῆ σκηνῆ!

Τῆς ἔδειξε με λοξὸ βλέμμα τὸν λευκόμαλλο στρατηγὸ, ὁ ὁποῖος—ἀφῶνος ἀπὸ θαθεῖα συγκίνησι, δακρυβροχῆ καὶ χλωμῶς—εἶχε σφιγμένη σὺν μπάρατα του τὴν ἀνεψιά του, καὶ τῆς φιλοῦσε διαρκῶς τὰ μαλλιά...

Μητέρα καὶ υἱὸς ἀποσούρησαν διακριτικᾶ. Θεὸς κι' ἀνεψιά ἔμειναν μόνου τους σὺ σπῆλαο.

Δὲν χόρτανε τὴν κρατὴ στὴν ἀγκαλιά του τῆ δόνα Λούθ, ὁ γερο-θεὸς τῆς. 'Ο ἄλλοτε τραχὺς αὐτὸς χαρακτήρας, τόσο μαλακωμένος τώρα τελευταία ἀπ' τὰ ἀλλεπάλληλα δυστυχῆματα καὶ τὶς συμφορὲς ποὺ τὸν εἶχαν ἔρῃ, δάκρυζε σὰν παιδάκι. 'Η εὐτυχία νὰ σφιγῇ σὺν μπάρατα τῆς τῆ νεαρῆς κι' ἀγνῆς σενορίτας, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τὴ μόνη παρηγοριά τῶν ἀσπρῶν μαλλιών του, τὸν λύγιζε... Τοῖς φερνε κόμπο στὸ λαρύγγι...

"Αρκετὴ ὥρα εἶχαν ξεχαστῆ ἔτσι, στὴν εὐδαιμονία τῆς ψιθυριστῆς συνομιλίας τους... Εἶχαν σωθῆ σὰν ἀπὸ θαῦμα, κ' οἱ δύο τους... Εἶχαν κ' οἱ δύο διατρέξει τρομεροὺς κι' ἀμέσους κινδύνους... Καὶ δὲν χόρταναν νὰ ἐξομολογῶνται ἀμοιβαίᾳ τὶς ἀγωνίες τους, τὰ μαρτύριά τους καὶ τὶς ἐλπίδες τους...

—Καὶ τώρα, ἀγαπητῆ μου θεῖε, τί σκεπτεῖσαι νὰ κάνετε; τὸν ρώτησε σὺν τελευταίᾳ ἡ σενορίτα Λούθ.

—'Αλλοίμονο, μικρούλα μου! στέναξε πένθιμα ὁ στρατηγός. 'Απελπίστηκα ἀπ' ὅλα... Καὶ πρέπει τώρα νὰ ἐγκαταλείψουμε τὸ ταχύτο αὐτὰ τὰ καταραμένα μέρη, καὶ νὰ γυρίσουμε σὺν Μεξικό!

"Η καρδιά τῆς σενορίτας σφίχτηκε πονεμένα, ἂν κι' ἀναγκάζοι ἀπόλυτα τὴν ἀνάγκη τῆς γρήγορης ἀναγνώσεώς των ἀπὸ κεῖ...

"Ἐσκιψε τὸ κεφάλι τῆς. Θάψευγε... Μὰ ἔτσι, θάβινε σὺς ἤρημίες ἐκείνες—καὶ χωρὶς καμιά ἐλπίδα συναντήσεως μελλοντικῆς—αὐτὸν ποὺ ἀγαποῦσε... Θὰ γυριόταν ἔτσι, γιὰ πάντα, ἀπ' τὴ Μεγάλη Καρδιά, ἀπ' τὸν μόνον αὐτὸν ἐκλεκτὸν ἄνδρα, ὁ ὁποῖος τόσο θαθεῖα ἐπῆρεσσε τὴν παρβενικὴ καρδιά τῆς, καὶ τόσο ἀπαράιτητος τῆς εἶχε γίνει σὺν ζωῆς τῆς καὶ σὺν εὐτυχίας τῆς...

—Τί ἔχεις, παιδί μου; τῆ ρώτησε με ἑσφικὴ ἀνησυχία ὁ στρατηγός. 'Αντὶ νὰ χαρῆς ποὺ φύγομε, κλαῖς;... Γιὰ ποῖο λόγο στεναίξεις ἔτσι;

—Θεῖε μου, εἶνε εὐκολοεξήγητο!... ψιθύρισε με διαταγμὸ καὶ με παρηγορίαν. Μοῦ ῥάγισαν τὴν καρδιά, τὰ γεγονότα αὐτῶν τῶν ἡμερῶν...

—'Ησύχασε τότε, μικρούλα μου... Λύρισε κίβλας, ἀναχωροῦμε... 'Ολες αὐτὲς ἡ συμφορὲς τῶν ὁποίων ὑπῆρξαμε θύματα, γρήγορα θὰ σθῆ-

σοῦ ἀπ' τῆ νεανικῆ μνήμη σου... Ναι, θὰ φύγομε ἀμέσως αὐριο... 'Ο Θεὸς δὲν θέλησε νὰ ἐπιτύχῃ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ ταξιδιοῦ μου... 'Υπῆρξα πολὺ ἔνοχος κάποτε, κι' ἔτσι ὁ 'Υψιστος με τιμωρεῖ σκληρὰ, μὰ δικαία... Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ περάσω τὰ γρησταῖά μου παρηγορημένως, εὐτυχισμένως... Γεννηθῆτω τὸ θέλημα Του... Μιλοῦσε σπαραγμένως, ἀργά-ἀργά, σκυφτός...

—Τί θέλετε νὰ πῆτε, θεῖε μου; ρώτησε ζωηρὰ ἡ σενορίτα. Δὲν ἐνοῶ τὰ λόγια σας...

—Προτιμότερο αὐτὸ, κόρη μου! τῆς εἶπε θλιβερὰ ἐκείνος. Καλύτερα νὰ τὰ ἀγνοῆς... 'Αν τῶνοιώθεσ, θὰ ὑπέφερες μάταια κι' ἐσύ... 'Ἐνὼ ἐγώ, τόσο χρόνια ποὺ ὑποφέρω, καθημερινά, ἔγω σινηθίσει στὸν σπαραγμὸ... Μὰ ἄς ἀλλάξουμε τὴ συζήτησι... Μὰς θλίβει ἄδικα καὶ τοὺς δύο... 'Ας μιλήσουμε καλύτερα γιὰ τοὺς καλόκαρδους αὐτοὺς σωτήρας μας, σὺς ὁποῖους χρυσότομε τόσοσ καὶ τόσοσ ὑποκρούσεις!

—Καὶ προπάντων, θεῖε μου, πόσα χρυσότομε σὺν Μεγάλῃ Καρδιά! εἶπε ἡ δόνα Λούθ ἀσυγκράτητῃ, ἐνὼ μιά ρόδινη ἀνταῶγια ντροπῆς τῆς πορφύρωνε τὸ πρόσωπο.

—Καὶ σὺν μητέρα του, ἐπίσης! παραδέχτηκε ὁ στρατηγός. Δὲν μπόρεσα ἀκόμη νὰ δῶ καὶ νὰ εὐχαριστήσω θερμὰ τὴν ἀνεκτίμητῃ αὐτῆς γυναίκα, ἡ ὁποία—καθὼς μοῦ εἶπες—σὲ περιποιήθηκε σὰν μητέρα. 'Αχ, πῶς θὰ μπορούσα, μικρούλα μου, νὰ ἐξοφλοῦ τίς τόσες μου ὑποχρεώσεις σ' αὐτὴ καὶ σὺν εὐγενικῷ γιῶ τῆς; Πόσο θὰ εἶνε εὐχυσίμησι, ποὺ ἔχει ἕνα τέτοιο παιδί!

"Ἐμεινε σκεπτικός, γιὰ λίγες στιγμῆς, κρύβοντας με τὸν τὸν πρόσωπό του σὺν χέρια του. "Ἐπειτα, μουρμούρισε πάλι:

—'Η Μεγάλη Καρδιά!... 'Ω, εἶνε ἕνας πολὺ ὑπερήφανος γαρκάτῃρας, γιὰ νὰ δεχθῆ κατὰ ἀπὸ μένα!... Πῶς νὰ τοῦ ἐξοφλοῦ λοιπὸν τίς ὑπεράνθρωπες εὐεργεσίες, τίς ὁποῖες μὰς πρόσφερε;

—Θεῖε μου, ἔγω μιά ἰδέα! ψιθύρισε δειλὰ ἡ δόνα Λούθ, συγκρατώντας με κόπο τοὺς βίαιους παλμούς τῆς καρδιάς τῆς.

—Μίλησε, μικρούλα μου! τῆς εἶπε ἐκείνος, χαϊδεύοντας τὰ μαλλιά τῆς. Μίλησε... 'Ισως ὁ Θεὸς νὰ σοῦ ἐμπνέῃ αὐτὴ τὴν ἰδέα.

—Θεῖε μου, ἔξρω ὅτι δὲν ἔχεις παιδί... Δὲν ἔχεις ἀγόρι, τὸ ὁποῖο νὰ διαδεχθῆ τὸ λαμπρὸ δισμά σου καὶ τὴν ἀπειρὴ περιουσία σου.

—'Αλλοίμονο, ὄχι! εἶπε με σπαραγμὸ ὁ στρατηγός. 'Αλλοτε εἶπα πολλά. Μὰ τὰ εἶδα νὰ πεθαίνουν ὅλα, τὸ ἕνα ὑστερα ἀπὸ τὸ ἄλλο... Καὶ τώρα, ἔ... ναι, τώρα... σὺν ἐκδρομῇ μου αὐτῆ σὺς πάμπες... ἔλπισα γιὰ μιά στιγμῆ... νὰ εἰσαθρῶ τὸν πρωτότοκό μου... τὸ ἀγαπημένο μου πρῶτο ἀγόρι... τὸ ὁποῖο... ἔχασα κάποτε!

Πνιγὸταν ὁ δυστυχισμένος γερο-στρατηγός ἀπὸ λυγμούς, τώρα. Τὰ λόγια ποὺ ἐξατόμιζε, τοῦκαγαν τὰ γέλια. 'Η δόνα Λούθ τὸν κῆταξε ἐκθαυβῆ, χωρὶς νὰ νοιώθῃ καλά τὴν κρυφῆ σημασία τῶν λόγων του. 'Απότομο, προσηλωμένη σὺν ἰδέα τῆς, ψιθύρισε πάλι:

—Θεῖε μου, μὴ στενοχωρεῖστε... 'Ἐγω τὴν ἐξῆς ἰδέα, ποὺ ἂν σὰς φαῖ καλῆ, τὰ διαβόνηι ὅλα... Νά... 'Επειδὴ δὲν ἔχετε πειὰ παιδί... κι' ἐπειδὴ θέλετε νὰ ἐξοφλήτε τίς ὑποχρεώσεις μας... σὺν Μεγάλῃ Καρδιά καὶ σὺν μητέρα του, τότε, θεῖε μου,

—λέγε, μικρούλα μου, λέγε! τῆς εἶπε ἐνθαρρυντικὰ ἐκείνος, θλιπνός τιν' νὰ εἶνε κατακόκκινη, νὰ διαστῆ καὶ νὰ τρέμῃ ἀπ' τὴν ταραχῆ τῆς.

—...Τότε, θεῖε μου, υἱοθετεῖτε τὴ Μεγάλη Καρδιά!...

"Ὁ στρατηγὸς τινάτηκε ὀρθός. "Ἐγινε κατάχλωμο ἀπὸ συγκίνησι. "Ἐφερε τὸ νεῖο του σὺν λαίμω του, σὰν νὰ πνιγόνται, σὰν νὰ ἤθελε ν' ἀνασάνῃ ἐλεύθερα... Τραῦλιος:

—Πόσο εὐτυχισμένος θὰ ἦμουν, κόρη μου, νὰ εἶχα ἕνα τόσο ἐκλεκτὸ παιδί... Τί δνιερὸ ἀπραγμα-

τοποίητο μού παριστάνεις γι' αληθινό, μικρούλα μου;... Μά θα δεχτή φραγε η Μεγάλη Καρδιά, μιά τέτοια λύση;... Θα παραδεχτή επίσης κ' η τόσο δίκαια υπερήφανη γι' αυτόν μητέρα του, να μοιραστή μαζί μου τη στοργή του παιδιού της;

Η δόνα Λούθ έβρεμε ακόμη συγκορημ. Δεν πρόλαβε ν' απαντήσει. Στο μισόβαμπο της αβούσης αυτής τουού σημάδιον φάνηκαν η Μεγάλη Καρδιά, έχοντας στο μπράτσο του στηριγμένη τη μητέρα του. Από αλλόκοτη ιδιοτροπία της ίσως, ή δόνα Ζεσουσίτα φορούσε στο κεφάλι της ένα πολυτελέστατο μεξικανικό μαντήλι, το οποίο της έκρυβε σχεδόν το πρόσωπο.

—Στρατηγέ, είπε η Μεγάλη Καρδιά, ήρθα με τη μητέρα μου να ρωτήσω για τήν ύγεια σας;... Τόση ώρα πέρασε, χωρίς να μάς δώσετε νέα σας!... Πώς είνε η πλήρη σας;... Χρειάζεστε μήπως κάτι;

Ο στρατηγός άπλωσε το χέρι του κι' έσφιξε το χέρι του κυνηγού με θερμή. Κυττώντας έπειτα με έπιμονη τη δόνα Ζεσουσίτα, από το κεφάλι ως τα πόδια, δίχως ώστόσο να μπορή να τήν διακριτή καθαρά, είπε συγκινημένος:

—Σ' εύχαριστώ, φίλε μου, καθώς και τήν ευγενική μητέρα σου, γιά το ειλικρινές ενδιαφέρον σας;... Είμαι εύτυχη επίσης, γιατί μού παρουσιάζεται επιτέλους η εύκαιρα να γνωρίσω τήν έκλεκτή αυτή ύπαρξη, ή οποία σ' έφερε στον κόσμο;... Έκφραζε και στους δύο σας—και στον μεγαλόφυχο γυιό και στην εύτυχη μητέρα του—τήν πιο θερμή εύγνωμοσύνη μου;... Σας χρωστούμε το πάλι, έγώ κι' ή άνεμία μου!

—Τα λόγια σας, στρατηγέ μου, άνταμείθουν τις ταπεινές σούτες ύπηρεσίες μου πολύ περισσότερο απ' όσο πραγματικά αξίζουν! είπε με άπειρη συγκίνηση ή Μεγάλη Καρδιά, χαμηλώνοντας έπίμονα το βλέμμα του, μπρός στις θλέμμα λατρείας πού τουύρριγε ή δόνα Λούθ. Η έκτιμησή σας με κάνει εύτυχη κ' ύπερήφανο κι' αυτό μου άρκει!

Ο στρατηγός δίτασε τότε. Η γλωμάδα του είχε δυναμώσει φρικαστικά. Χονδρές σταγόνες ιδρώτος κυλούσαν από τώ μτωπό του. Ξερόδηξε από άγωνιώδη άμχανιά. Κι' έπειτα, με στερήν άπόφαση, είπε:

—Φίλε μου, θά σου εξομολογήθω πρώτα κάτι, και θά σου προτείνω κατόπιν ολόψυχα κάτι;... Το ταξείδι αυτό στις πάμπες είχε κάποιον ιερό σκοπό, τόν όποιο δυστυχώς δέν ύπόρεσα να πραγματοποιήσω;... Όλοι όσοι με συνώδεσαν, όλοι σχεδόν είνε νεκροί, και άδυνατά πεινά να εξακολουθήσω τις άκαρπες ως τώρα έρευνές μου;... Πόσο εύτυχημένα θά ήσαν τα θλιβερά γρησάτια μου, άν καταθώβανα να έπιτύχω στις άναζητήσεις μου αυτές!

Διακόπηκε. Ένας λυγμός τόν συγκλόνησε και χωρίς προφύλαξη πεινά, χωρίς προσπάθεια να τά συγκρατήση περισσότερο, άφησε τά δάκρυά του να τρέχουν άφθονα και καυτερά;... Έξασκολούθηδε:

—Είδα όλα τά παιδιά μου να πεθαίνουν μέσα στην άγκαλιά μου;... Ο Θεός με τιμώρησε σκληρά;... Θά ζούσε ίσως το πρωτόκο παιδί μου, μά εκείνο το φαγάκι τό σκότωσα έγώ ό ίδιος;... και σε μιά στιγμή υπερβολικής τυφλής κι' άδικης αστήρητότης;... τώδιωξα μόνος μου απ'τό σπίτι μου;... Και μαζί του, έλασα άμέσως ύστερα και τήν αγαπημένη μου νυνάικα;... Προτίμησε να έγκαταλείψη τόν άστοργο άντρα της, γιά να άκολουθήσει το δυστυχίό μου κ' άποδιώχνομαι παιδί μας;... Η Μεγάλη Καρδιά είχε κιτριώσει τώρα σαν νεκρός;... Η δόνα Ζεσουσίτα συγκλονιζόταν συγκορημ και με πασσαρωδικό σάβηιο του χεριού της στο μπράτσο του παιδιού της, τό έμπόδιζε ακόμη να μιλήση και να κινηθί;... Η δόνα Λούθ πάλι, άνδιε γιά τό κρυφό δράμα τό όποιο παιζόταν γύρω της, είχε άνοιξει τά γλαρά άβωα της μάτιας και τά είχε προσηλώσει στο άναστασιμώ πρόσωπο της Μεγάλης Καρδιάς; Τόν έλάτρευε;... Τόν ποθούσε πάντα κοντά της;... Δέν θά μπορούσε να ζήση χωρίς αυτόν;... Και τώρα κρεμώταν στα χείλη του, γιά να δη άν θά δεχόταν τήν πρόταση του θείου της να υιοθετηθί και να ζήση έτσι μαζί της στο έξής;...

Κι' ο στρατηγός, πλησιάζοντας στο κρισιμώτερο σημείο της όμιλίας του, ψιθύρισε τώρα με άνέκφραστη άγωνία:

—Λοιπόν, φίλε μου, έφτασα πεινά στη δύση της ζωής μου;... Τό σπίτι μου είνε ολότελα άδειανό;... Είμαι στον κόσμο έρημος, χωρίς κανένα άλλον συγγενή εκτός απ' τήν αγνή αστή κοπέλα;... Κανένας δικός μου δέν ύπάρχει, στον όποιο να κληροδοτήσω, άν όχι τήν άπειρη περιούσια μου, τουότιζα τόν θνούα μου;... Το λαμπρό αυτό οικογενειακό θνούα, τό όποιο μού παρέδωσαν άκηλίδωτο—και τό κράτησα τέτοιο—πολλές γενές πρόγρον μου;... Και στυλώνοντας τώρα τά μάτια του με βυσομένη λαχάρά στο φριχτά συσπασμένο πρόσωπο της Μεγάλης Καρδιάς, τραύλισε:

—Θέλεις να γίνης έσύ, παιδί μου;... Θέλεις να φωτίσης τά θλιμμένα όστρα μαλλάια μου με τό άνδρικό χαμόγελο σου;... και με τήν ποθητή οικογένεια πού θά δημιουργήσης κοντά μου;... Δέχεσαι να σέ κάνω παιδί μου;...

Δέν πρόφτασε να άποκριθί, ό συγκλονισμένος ως τά καταβάθρα της ψυχής του κυνηγός;... Η μητέρα του, ή δόνα Ζεσουσίτα, πέταξε άμέσως τό μαντήλι ποκυρθε τό πρόσωπό της, με κίνημα ήγεμονικής μεγαλοπρε-

πείας. Και μεταμορφωμένη από γαρά ούράνια, κατακόκκινη απ' τό ευγενικό πριγκητικό αίμα πού κόχλαζε στις φλέβες της, έφώνησε:

—Δέχεται τό παιδί σου, να έξαγγίγη πια είδί σου ο, δόν Ραμόν Ικαριλλίας ντε Σασσεβρά!... Σού τό θεθαίνω, αυτό ή γυναίκα σου, αγαπημένη μου και θασαιομένη φίλε!

Ο γερο-στρατηγός τινάχτηκε προς τά πιασ, σαν ν' άντίκρυζε φαντάσματα. Δεν ήσαν όμως τινάγμα τρόμου τό τινάγμα του έκείνο;... Ούτε και τά φαντάσματα αυτά, ήσαν τρομερά;... Όχι!... Ήσαν φαντάσματα αγαπημένα, λατρεύα, πολυκλαυστά, τά όποια θεωρούσε ως τότε παντοτεινά σθημόμενα απ' τόν κόσμο, και τά όποια ξεπυρούσαν ολοζώντανα και ποθητά τώρα, απ' τά θάθη τών συνταραγμένων αναμνήσεών του;... Τραύλιζε δύσπιστα, σαν να όνειρευόταν:

—Ραφαέλ;... Παιδί μου!... Ζεσουσίτα μου;... Αγαπημένη μου!... Παιδί μου, Ραφαέλ!...

Σήκωσε τά θοά απ' τά δάκρυα μάτια του κι' είδε πώς ήταν γονατισμένος, χωρίς να τό καταλάβη πώς;... Μά πάλι;... του και μπράτσο του, αγκαλιάζοντας τον με άνέκφραστη στοργή, και μεταφιλιώντας τά στεγνά του χείρα και τά λευκά μαλλάια του, έρισκόνουσαν γονατισμένοι επίσης ή Μεγάλη Καρδιά κ' ή γυναίκα του;...

—Ω, Ραφαέλ;... λατρευτό μου παιδί!... ψιθύρισε. Σωχώρασέ με!... Σωχώρασέ με, Ζεσουσίτα!...

—Πατέρα μου;... αγαπημέ μου πατέρα;... πατέρα μου!... φώνησε ό Ραφαέλ.

—Θέέ μου;... σ' εύχαριστώ, Θεέ μου;... γιά τή σημερινή μου εύτυχία!... τρώλιος ή Ζεσουσίτα, μου;... Ραμόν, μή μάς ζητάς σωχώραση;... Η καρδιά του παιδιού σου κ' ή καρδιά μου, με λατρεία γυποπόσαν πάντα στη θεία σου;... Ποτέ δέν σε ξεχάσαμε τόσο χρόνια, Ραμόν;... Με ίερη συγκίνηση πάντα, δεχόταν ή ψυχή μας τήν άδίκαιη ένθύμησι σου;... Τιποτε δέν έχομε να σου συγχωρήσουμε;...

Η δόνα Λούθ, έκθαμβή, μόλις άρχίζοντας να νιώθι έπιτέλους τά τόσα σκετινά—γιά τό άθώο μωαλό της—αίνιγμα τό παρελθόντος, πλησίασε δειλά προς τό συγκινητικό συμπλέγμα τών τριών έκείνων αγαπημένων ύπαρξεών. Τή στιγμή εκείνη άκριβώς, ή Μεγάλη Καρδιά έλεγε στον πατέρα του, καταφιλιώντας του τό χέρι:

—Εγώστε τό θλιμμένο παρελθόν, πατέρα μου;... Άς δοξάσουμε τόν Πανάγθο, πού μάς χάρισε τή σημερινή ούράνια εύτυχία;... Τό μέλλον άς μάς χαμογέλαση πειά!... Θά ήμουν άραγε ό σημερινός τίμιος άνδρας, άν δέν με τιμωρούσατε τότε τόσο δίκαια;...

Ο στρατηγός φίλησε τά πλούσια μαλλάια του παιδιού του με άπείρηπρη υπερήφανα. Βλέποντας ύστερα άντικρύ του τή δειλή και χλωμή άνεμία του, τήν έσφιξε λαχταρισμένος στην άγκαλιά του και της έιπε, παραδίνοντας τήν στα άνοιγμένα μπράτσα της δόνα Ζεσουσίτα:

—Μικρούλα μου, μπορείς στο έξής ν' αγαπάς έλεύθερα τή Μεγάλη Καρδιά;... Είνε ό γυιός μου, ό λατρευτός μου Ραφαέλ;... Στην άπειρη αγαθά-

τητά Του τό "Υψιστος, θέλησε να τόν στείλη στην άγκαλιά μου, τή στιγμή άκριβώς πού ήμουν άπελπισμένος πειά γιά τήν άνεύρεσι του!...

—Πήρε ύστερα τό χέρι του Ραφαέλ, τώπιπλε τρεμουλιασός με τό χέρι της δόνας Λούθ, και σηκώνοντας τό βλέμμα του κατανυκτικά στον ούρανό, ψιθύρισε:

—Ζήστε εύτυχιόμοι και με τήν εύλογία μου, άγνά μου παιδιά;... Θεέ μου, ύστερα από τόσες δοκιμασίες, χάρισε μας παντοτεινή εύδαιμονία στο μέλλον!...

Τά ίδια κατανυκτικά λόγια ψιθύριζε κ' ή δόνα Ζεσουσίτα, διακρύοντας;... Στο στήθος της κρατούσε σφιγμένο και κρυμμένο τό άγγελικό κεφάλι της άφωνης νεάς;... Κι' ο στρατηγός κρατούσε στά χείρα του τό ευγενικό πρόσωπο του Ραφαέλ και τόν καμάρωνε χωρίς να χορταίνη;...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΟΠΟΥ Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΑΙΜΑΡ ΑΝΤΑΜΩΝΕΙ ΤΟΥΣ ΗΡΩΑΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ ΜΑΘΑΙΝΕΙ ΑΠ' ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΩΝ ΤΙΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ ΤΩΝ.

Μιά ώμορφη χινοφωριάτικη θραυιά κ' λίγους μήνες, μετά τήν έκστρατεία του κόμητος ντε Ρασουσε-Μπουλιμπόν στη Σονόρα του Μεξικού—θρισκόμου έπιπτος και ξεθεωμένος απ' τήν κόρσρα, λίγα χιλιόμετρα μακρτά απ' τήν πόλι Χερμοζιλίλο.

Ο ήλιος είχε από πολλή ώρα θασίλει, τό δυστυχίον άλόγο μού έσδιζε έπίπονα και σκότανφε στα ίμπερα χάλκινα τό δρόμο κάθε λίγα.

Όσο γιά μένα, ή πείνα κ' ή κούσρα πού είσθεπόμενυ ήσαν άπείρηπρες. Ταξείδευα στην τύχη επί μιά έθροδοθα συνέχεια, έλα να φάω απ' τό μεσημέρι της προηγόμενης ήμέρας κ' ήμουν έντελώς άπελπισμένος εκείνη τή στιγμή. Δέν ήξερα και τόσο καλά τό δρόμο γιά τή Χερμοζιλίλο, φοδόμενυ μήνες παραπλανηθώ μέσα στα σκοτάδια και σκεπτόμενυ με διασάσκεια ότι θά περνούσα έλλη μιά νύχτα ακόμη στα ύπερο πεινασμένους. (Ακολουθεί)